

Individens behov i centrum (IBIC)

**Introduktion i arbetssättet och beskrivning av
ICF livsområden**

Innehåll

1. INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM (IBIC).....	2
2. UTGÅNGSPUNKTER FÖR IBIC.....	3
2.1. Behovsinriktat arbetssätt	3
2.1.1. Behovsinriktat från handläggare till utförare	3
2.1.2. Utförarens behovsinriktade arbete.....	4
2.1.3. Uppföljning enligt IBIC	5
2.1.4. Delaktighet	5
2.2. Strukturerat och systematiskt arbetssätt	6
2.3. Nationellt fackspråk ICF	6
2.3.1. Hälsa enligt ICF.....	6
2.3.2. ICF som tankesätt.....	7
2.3.3. Livsområden enligt ICF.....	8
2.3.4. Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer	8
2.3.5. Relaterade faktorer enligt ICF.....	9
2.3.6. Omgivningsfaktorer.....	9
2.3.7. Personfaktorer	9
2.3.8. Generisk skala för bedömning av kategorier i ICF	10
3. BESKRIVNING AV LIVSOMRÅDENA	11
LIVSOMRÅDE: LÄRANDE OCH TILLÄMPA KUNSKAP	11
LIVSOMRÅDE: ALLMÄNNA UPPGIFTER OCH KRAV.....	12
LIVSOMRÅDE: KOMMUNIKATION	13
LIVSOMRÅDE: FÖRFLYTTNING	14
LIVSOMRÅDE: PERSONLIG VÅRD	15
LIVSOMRÅDE: HEMLIV	16
LIVSOMRÅDE: MELLANMÄNSKIGA INTERAKTIONER OCH.....	17
RELATIONER.....	17
LIVSOMRÅDE: UTBILDNING, ARBETE, SYSSELSÄTTNING OCH.....	18
EKONOMISKT LIV	18
LIVSOMRÅDE: SAMHÄLLSGEMENSKAP, SOCIALT OCH	19
MEDBORGERLIGT LIV	19
LIVSOMRÅDE: KÄNSLA AV TRYGGHET	20
LIVSOMRÅDE: PERSONLIGT STÖD FRÅN PERSON SOM.....	20
VÅRDAR ELLER STÖDJER DEN ENSKILDE.....	20
4. BESTÄLLNING TILL UTFÖRAREN.....	21
4.1. Hjälplista behov till insats	21
5. DEFINITION AV BEGREPP.....	24
6. LITTERATUR - OCH KÄLLFÖRTECKNING.....	24

1. INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM (IBIC)

Individens behov i centrum är en modell för att arbeta med:

- Handläggning
- Upprättande av genomförandeplan
- Genomförande (det praktiska arbetet)
- Uppföljning

.....som sätter individens behov i centrum!

IBIC omfattar alla personer oavsett ålder och funktionsnedsättning och som behöver insatser i det dagliga livet (enligt SoL och LSS). IBIC kan också användas för att beskriva anhörigas behov och situation. IBIC utgår från socialtjänstens process, aktuell lagstiftning och värdegrund.

I IBIC beskrivs den enskildes funktionstillstånd och hälsa med den internationella klassifikationen ICF (Klassifikation av funktionshinder, funktionstillstånd och hälsa). ICF bidrar till att handläggare och utförare får ett gemensamt språk för att beskriva och arbeta med individens behov.

IBIC innebär ett förtydligt arbete med den enskildes målsättningar. Målen följs upp av både handläggare och utförare för att se hur väl de uppfyllts.

1.1. IBIC: s mål och syfte

IBIC stödjer handläggare och utförare att arbeta mer behovsriktat. Med IBIC blir individens resurser, behov och mål synliggjorda och uppmärksammade vilket ger stöd vid val av lämpliga insatser, arbetssätt eller metoder. Det blir också synligt vilken kompetens som behövs för att tillgodose individens behov och stärka individens egna resurser

Varför ska verksamheten arbeta utifrån IBIC?

- Verksamheten får ett stöd att arbeta behovsriktat
- IBIC kan ge en tydlig beskrivning av individens behov
- Det blir lättare att följa upp behov och mål
- Mer likvärdigt och rättssäkert för den enskilde

2. UTGÅNGSPUNKTER FÖR IBIC

IBIC är en nationell modell utarbetad av Socialstyrelsen för att stödja ett behovsinriktat, systematiskt och strukturerat arbetssätt. IBIC följer socialtjänstens process för handläggarens och utförarens arbete. Den enskildes behov är i fokus i hela processen och det nationella fackspråket ICF används för att beskriva individens behov.

IBIC präglas av ett hälsofrämjande (salutogent) synsätt, där personalen utgår från det friska hos individen.

2.1. Behovsinriktat arbetssätt

Ett behovsinriktat arbetssätt innebär att:

- Utgångspunkten är individens egna uppfattning om sina resurser och begränsningar
- Individens behov styr vilka insatser som kan erbjudas
- Individen är delaktig i stöd och hjälp.

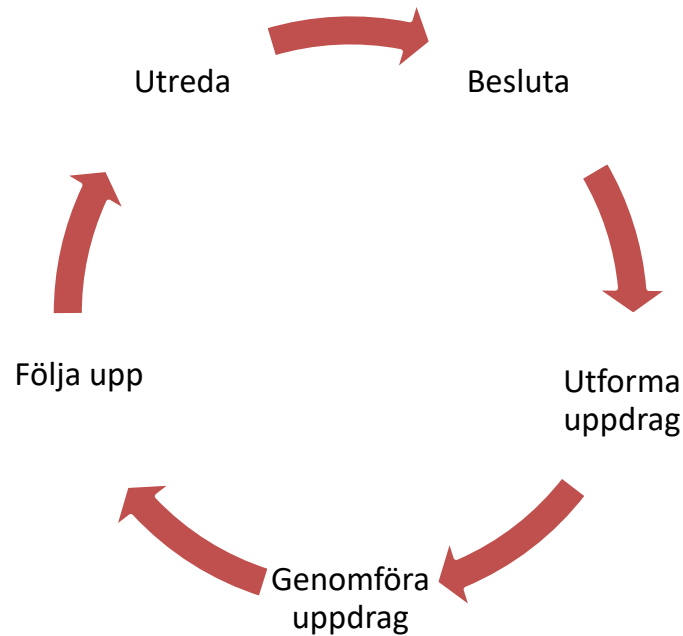
Införandet av IBIC är en utvecklingsprocess och det handlar i första hand om att ändra tanke- och hur kan vi arbeta mer behovsinriktat? Ett behovsinriktat arbetssätt ställer högre krav på handläggare och utförare än ett insatsstyrt arbetssätt. Det innebär att vara lyhörd för vad den enskilde klarar av att göra själv och att anpassa stöd och hjälp utifrån individuella behov. Det innebär också att ta reda på vilka mål den enskilde har eftersom dessa ska vara styrande för hur insatser ska utföras.

Ett insatsstyrt arbetssätt är att försöka anpassa individens behov till befintligt utbud av insatser i verksamheten. Konsekvenserna kan bli att de behov som inte passar in i det befintliga utbudet riskeras att inte upptäckas eller nonchaleras.

2.1.1. Behovsinriktat arbetssätt - från handläggare till utförare

IBIC kan bidra till bättre samverkan mellan handläggare och utförare. Individens behov och mål är i fokus i hela processen, i handläggningen, i utförande och i uppföljningen.

Beställningen från myndighet och utförarens genomförandeplan är viktiga dokument i det behovsinriktade arbetet.

Figur 1. Den röda tråden mellan handläggare och utförare

Med IBIC som arbetssätt ska handläggaren fokusera på den enskildes egen upplevelse om vad som fungerar bra, vad hjälpbehovet är samt mål. Detta ska vara tydligt innan bedömning och förslag på insatser.

Exempel:

Istället för att endast beskriva att den enskilde har behov av inköp, är en kartläggning nödvändig för att se vad det är kring inköp som personen behöver hjälp med. Till exempel att den enskilde klarar av att skriva inköpslista själv men har svårigheter med att ta sig till affären och bära hem varor, på grund av balansproblematik. Den enskilde behöver också hjälp att packa in varorna i skafferi och kylskåp.

2.1.2. Utförarens behovsriktade arbete

Utföraren ska fortsätta det behovsriktade arbetssättet genom att ta del av beställning från myndighet för att se vilka behov som är aktuella och kunna välja lämpliga arbetssätt och kompetens utifrån det. Vid upprättande av genomförandeplan ska den enskildes behov tydliggöras ännu mer genom frågor om hur och när stöd och hjälp ska utföras. I det praktiska arbetet är den enskildes individuella behov, delaktighet och inflytande i fokus.

2.1.3. Uppföljning enligt IBIC

Genom IBIC som arbetssätt tydliggörs vad handläggare och utförare ska följa upp i individärenden. Båda parter ska följa upp ärenden regelbundet. Det bidrar till att den enskildes förändrade behov och mål snabbt kan uppmärksammas. Utifrån förändrade behov kan det behövas nya arbetssätt, utökade insatser eller samarbete med andra aktörer. Det krävs ett tätt samarbete mellan handläggare och utförare för att arbeta behovsinriktat.

Hur ofta uppföljning behöver ske måste avgöras utifrån individens livssituation samt behov av stöd och hjälp.

Handläggarens har ansvar att följa upp att beviljade insatser tillgodoser behoven och att individen får beviljade insatser utförda med god kvalitet. Utföraren har ansvar att följa upp insatserna för att säkerställa att den enskilde får den beviljade insatsen utförd enligt nämndens beslut.

2.1.4. Delaktighet

Det centrala i IBIC är att se hur den enskilde ska bli delaktig i stödet och hjälpen. Personalens roll blir att stötta den enskilde att göra det som hen fortfarande klarar av och tycker är meningsfullt att göra i sin vardag. Vad som är meningsfullt är individuellt och påverkas av bland annat intressen, livsstil, bostadsort, familjeförhållanden med mera.

Att få stöd att behålla intressen, kontakter med anhöriga och vänner samt rutiner i vardagen, är sådant som kan ge mening och öka välbefinnandet hos den enskilde.

Delaktighet innebär att den enskilde aktivt medverkar och har möjlighet till inflytande över sin vardag. Man kan som personal göra den enskilde mer delaktig genom att ställa frågor och stämna av om hen förstår och är överens kring den hjälp som ges. Delaktighet innefattar att bestämma över sitt eget liv, även om man inte kan utföra insatser eller aktiviteter på egen hand. Det innebär bland annat:

- Jag blir lyssnad på
- Jag får stöd att komma till tals
- Det jag tycker, önskar och upplever uppmärksammas
- Jag involveras i beslutsprocesser som rör mig

2.2. Strukturerat och systematiskt arbetssätt

IBIC utgår från socialtjänstens process och omfattar processaktiviteterna: utreda, utforma uppdrag, genomföra uppdrag och följa upp.

Figur 2. Socialtjänstens övergripande process

IBIC ger handläggare och utförare stöd att arbeta mer systematiskt och strukturerat med social dokumentation eftersom arbetssättet består av processteg som tydliggör dokumentationen utav individens behov. I varje processteg finns beskrivet vad som ska göras, hur det ska göras och vem som har ansvar för vad.

2.3. Nationellt fackspråk ICF

ICF står för *”Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa”*. ICF är framtagen av Världshälsoorganisationen (WHO). Det är ett nationellt fackspråk och används i IBIC för att beskriva den enskildes livssituation och behov. I IBIC blir ICF ett gemensamt språk och tankesätt mellan handläggare och utförare.

ICF innehåller åtta kapitel inom kroppsfunktioner respektive kroppsstrukturer, nio kapitel inom aktivitet och delaktighet och fem kapitel inom omgivningsfaktorer. Personfaktorer har ej klassificerats. Varje kapitel består av flera underkategorier.

2.3.1. Hälsa enligt ICF

ICF ger stöd att förstå hälsa ur många olika perspektiv. Hälsa enligt ICF definieras som ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, och inte endast av frånvaro av sjukdom eller skada. Det handlar om att fånga kombinationen av olika perspektiv och få en helhetsbild.

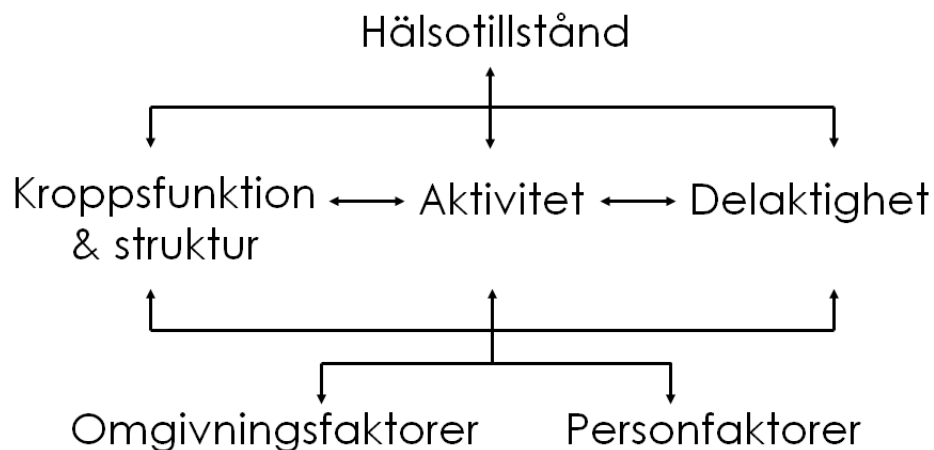
Syftet med ICF är bland annat:

- Erbjuder ett gemensamt språk och struktur för att beskriva hälsa och hälsorelaterade tillstånd, individens situation psykiskt och fysiskt och för att förbättra kommunikation mellan olika användare såsom hälso- och sjukvårdspersonal och personal inom socialtjänst.
- Möjliggör jämförelser och statistik mellan länder, olika delar av hälso- och sjukvården etc.

2.3.2. ICF som tankesätt

ICF som tankesätt innebär att man ser individen som en samhällsmedborgare, inte enbart som en "patient" eller "brukare". Tankesättet utgår från individens delaktighet och fungerande vardagssituationer.

ICF utgår från den biospsykosociala modellen, se nedan. Modellen synliggör de mest betydelsefulla faktorerna för hur den enskilde fungerar i sin miljö och dessa ska uppmärksammas i exempelvis behovsbedömningar, samtal med den enskilde och genomförandeplaner.

Figur 3. ICF-modellen med de olika komponenterna och interaktionen mellan dessa.

2.3.3. Livsområden enligt ICF

Den första delen av ICF-modellen omfattar funktionstillstånd och funktionshinder innehållande komponenterna kroppsfunktioner och kroppsstrukturer samt aktivitet och delaktighet (SE figur 3 föregående sida). För att kunna beskriva individens behov finns 11 livsområden i IBIC, inom aktivitet och delaktighet:

- ✓ **Lärande och att tillämpa kunskap**
- ✓ **Allmänna uppgifter och krav**
- ✓ **Kommunikation**
- ✓ **Förflyttning**
- ✓ **Personlig vård**
- ✓ **Hemliv**
- ✓ **Mellanmänskliga interaktioner och relationer**
- ✓ **Utbildning, arbete, sysselsättning & ekonomiskt liv**
- ✓ **Samhällsgemenskap och medborgerligt liv**
- ✓ **Känsla av trygghet**
- ✓ **Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer den enskilde**

Metoden i IBIC är att behovsbedömningen kan göras utifrån alla elva livsområden, men vanligen sker utredningen bara kring det de livsområden som ansökan avser. Detta eftersom socialtjänstlagen inte tillåter mer utredning och dokumentation än vad som efterfrågats av individen.

2.3.4. Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer

Kroppsfunktioner beskriver fysiologiska och psykologiska funktioner. Här dokumenteras funktionsnedsättningar som påverkar den enskildes dagliga livsföring.

Kroppsstrukturer beskriver kroppens anatomiska delar. Här dokumenteras avvikelser i kroppsstrukturer som inte fungerar normalt och som påverkar den enskildes dagliga livsföring.

Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer bedöms objektivt utifrån vad som är normalt för individer i motsvarande ålder.

2.3.5. Relaterade faktorer enligt ICF

Utöver livsområdena behöver relaterade faktorer inom ICF-klassifikationen uppmärksammas för att få en förståelse för vad som påverkar i vardagen.

Relaterade faktorer är vad som är stödjande och hindrande i den enskildes omgivning eller miljö som förmågan att genomföra uppgifter, handlingar eller att vara delaktig. Här innefattas också individens personliga faktorer och livshistoria. Enligt urvalet i IBIC finns följande relaterade faktorer:

- **Omgivningsfaktorer**
- **Personfaktorer**

(SE figur 3, s.7).

2.3.6. Omgivningsfaktorer

Omgivningsfaktorer är yttre faktorer som är stödjande och hindrande i den enskildes direkta omgivning. Till exempel: hur bostaden och närområdet ser ut, vilka hjälpmedel som den enskilde har samt kontakt med anhöriga.

2.3.7. Personfaktorer

Personfaktorer är inte kodade i ICF men finns med i IBIC eftersom det är faktorer som kan påverka en persons fysiska, sociala och psykiska hälsa. Exempel:

- **Beteendemönster**
- **Etnicitet**
- **Kön**
- **Livsstil och vanor**
- **Personlighet och karaktärsdrag**
- **Social bakgrund**
- **Socioekonomiska förutsättningar**
- **Tidigare och aktuella erfarenheter**
- **Utbildning**
- **Yrke**
- **Ålder**

2.3.8. Generisk skala för bedömning av kategorier i ICF

ICF innehåller en generisk skala för bedömning av kategorier i ICF. Denna skala använder handläggarna i bedömningsprocessen, för att ange den enskildes grad av begränsning kring de aktiviteter där den enskilde efterfrågar stöd och hjälp.

0–4 % 5–24 % 25–49 % 50–95 % 96–100 %
 inget lätt måttlig stort total

<p>INGET <i>Ingen, frånvarande, försumbar, 0-4% begränsning</i></p>	<p>LÄTT <i>Lätt, låg 5-24% begränsning</i></p>	<p>MÅTTLIG <i>Medel, ganska stor, 25-49% begränsning</i></p>	<p>STORT <i>Stor, grav, hög, extrem, 50-95% begränsning</i></p>	<p>TOTAL <i>Fullständig, 96-100% begränsning</i></p>
---	--	--	---	--

3. BESKRIVNING AV LIVSOMRÅDENA

I detta kapitel ges en beskrivning av alla elva livsområden.

LIVSOMRÅDE: LÄRANDE OCH TILLÄMPA KUNSKAP

Livsområdet beskrivs i ICF som lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande. Tillämpa = använda, omsätta i praktiken.

Fokus är att ta reda på hur den enskilde klarar att finna lösningar på problem eller situationer som uppkommer i vardagen samt att identifiera och analysera frågor. Centralt är också att se hur den enskilde klarar av att fatta beslut, att göra val mellan olika alternativ, att förverkliga valet och utvärdera effekterna av det.

Under kapitelnivån finns följande underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att ta reda på information**
- **Att förvärva färdigheter**
- **Att fokusera uppmärksamhet**
- **Att lösa problem**
- **Att fatta beslut**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur klarar den enskilde att fatta beslut och lösa problem som uppstår i vardagen? t.ex. att torka upp utspilld saft, hantera fjärrkontroll, larm och timer till spis)
- Hur klarar den enskilde att besluta sig för saker? (t.ex. gå en promenad före maten, läsa tidning, titta på teve eller rensa ur gammal mat)
- När ett problem uppkommer, hur gör den enskilde då, löser det själv/ber om hjälp?
- Hur är förmågan att koncentrera sig?
- Hur är förmågan gällande minne och kognition?

LIVSOMRÅDE: ALLMÄNNA UPPGIFTER OCH KRAV

Livsområdet beskrivs i ICF som förmågan att genomföra enstaka eller flera uppgifter, organisera arbetsgång och att hantera stress. Här sätts fokus på hur man kan planera, hantera och fullfölja vad den dagliga livsföringen kräver.

Under kapitelnivån finns följande underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att företa en enstaka uppgift**
- **Att genomföra daglig rutin**
- **Att hantera stress och andra psykologiska krav**
- **Att hantera sitt eget beteende**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur klarar den enskilde att genomföra och följa dagliga rutiner? (t.ex. äta regelbundet, följa en medicinsk ordination)
- Hur klarar den enskilde att påbörja, utföra och avsluta en uppgift? (t.ex. passa en avtalad tid)
- Hur klarar den enskilde att hantera stress eller kravfyllda situationer? (t.ex. sitta still i en buss eller vänta på sin tur i kön).

LIVSOMRÅDE: KOMMUNIKATION

Livsområdet beskrivs i ICF som kommunikation genom tecken, språk och symboler. Det innefattar att ta emot och förmedla budskap, att föra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder.

Livsområdet handlar främst om att kunna göra sig förstådd eller ta emot information. Det kan till exempel vara att kunna höra och förstå tal, se och förstå text, kunna göra sig förstådd på svenska och förmågan att använda telefon, larm eller dator.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- Att kommunicera genom att ta emot talade meddelanden
- Att kommunicera genom att ta emot icke verbala meddelanden
- Att kommunicera genom att ta emot meddelanden på teckenspråk
- Att kommunicera genom att ta emot skrivna meddelanden
- Att tala
- Preverbal vokalisation
- Att uttrycka sig genom icke-verbala meddelanden
- Att uttrycka sig genom meddelanden på teckenspråk
- Att skriva meddelanden
- Att konversera
- Att använda utrustning och teknik för kommunikation

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur tar den enskilde till sig information och gör sig förstådd?
- Kan den enskilde uttrycka sig i tal och skrift?
- Kan den enskilde delta i diskussioner?
- Förmåga att använda telefon, larm och dator?
- Används några hjälpmedel (syn- eller hörselhjälpmedel, eller andra?) Hur och när används de?

LIVSOMRÅDE: FÖRFLYTTNING

Livsområdet beskrivs i ICF som förmågan att kunna ändra kroppsställning, förflytta sig med hjälpmedel från en plats till en annan, att bära och lyfta, att använda olika former av transportmedel.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- Att ändra kroppsställning
- Att bibehålla en kroppsställning
- Att förflytta sig själv
- Att lyfta och bära föremål
- Att använda handens finmotorik
- Att gå
- Gå uppför och nedför i trappor
- Att röra sig omkring på olika sätt
- Att röra sig omkring på olika platser
- Att använda transportmedel

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur rör sig den enskilde?
- Förmåga att sätta sig på en stol ? Resa sig från stol eller säng?
- Förmåga att gå och förflytta sig inomhus och utomhus? Kortare och längre sträckor?
- Gå i trappa?
- Plocka upp något litet som man tappat, knäppa knappar eller annan finmotorik?
- Åka bil eller buss?
- Använder den enskilde något förflyttningshjälpmedel, rullstol, rollator, annat?

LIVSOMRÅDE: PERSONLIG VÅRD

ICF-området handlar om egen personlig vård, att tvätta och torka sig själv, att ta hand om sin kropp och kroppsdelar, att klä sig, att äta och dricka samt att sköta sin egen hälsa.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att tvätta sig**
- **Att sköta kroppen**
- **Att sköta toalettbehov**
- **Att klä sig**
- **Att äta**
- **Att dricka**
- **Att sköta sin egen hälsa**
- **Att se till sin egen säkerhet**

Exempel på behov som tas upp inom detta område:

- Hur klarar den enskilde att ta ansvar för sin egen hälsa?
- Duscha och tvätta sig?
- På- och avklädning?
- Skötsel av hår och naglar?
- Toalettbesök?
- Hur fungerar matsituationen?
- Äta/ dricka självständigt ? Äta varierat ?
- Munvård?
- Undvika hälsorisker såsom alkohol och droger?

LIVSOMRÅDE: HEMLIV

Livsområdet handlar om att utföra husliga och dagliga sysslor och uppgifter i hemmet. Det innefattar att skaffa bostad, mat, kläder och andra förnödenheter, att hålla rent, reparera och ta hand om personliga och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att skaffa bostad**
- **Att skaffa varor och tjänster**
- **Att bereda måltider**
- **Att utföra hushållsarbete**
- **Att tvätta och torka kläder**
- **Att städa köksutrymme och köksredskap**
- **Att städa bostaden**
- **Att använda hushållsapparater**
- **Att förvara förnödenheter för det dagliga livet**
- **Att avlägsna avfall**
- **Att göra ordning sovplatser**
- **Att tvätta och torka kläder och textilier med hushållsapparater**
- **Att ta hand om hemmets föremål**
- **Att bistå andra**

Exempel på behov som tas upp inom detta område:

- Hur klarar den enskilde att genomföra dagliga hushållssysslor ?
- Planera, laga, värma måltider?
- Diska, bädda?
- Handla det som behövs, mat, kläder, annat?
- Att samla ihop och kasta sopor?
- Städa och sköta bostaden?
- Att tvätta och torka kläder?
- Att ta hand om växter och djur med mera ?
- Finns fler i hushållet som delar på hushållssysslorna?

LIVSOMRÅDE: MELLANMÄNSKIGA INTERAKTIONER OCH RELATIONER

Livsområdet handlar om att utföra de handlingar och uppgifter som behövs i samspelet med andra människor (okända, vänner släktingar, familjemedlemmar och andra närstående), på ett i sammanhanget lämplig sätt.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Grundläggande socialt samspel**
- **Bibehålla och hantera interaktioner med andra**
- **Att ha kontakt med okända personer**
- **Att engagera sig i formella relationer**
- **Att engagera sig i informella sociala relationer**
- **Att engagera sig i familjerelationer**
- **Parrelationer**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur klarar den enskilde att skapa och bibehålla relationer?
- Hålla kontakten med vänner, familj och släkt? (Initiativförmåga)
- Lära känna nya människor?
- Umgås med grannar/de som bor nära?
- Ha kontakt med myndigheter, t.ex. Försäkringskassa, vårdcentral, fotvård och frisör?

LIVSOMRÅDE: UTBILDNING, ARBETE, SYSSELSÄTTNING OCH EKONOMISKT LIV

Livsområdet handlar om att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning/ sysselsättning och ekonomiska transaktioner.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att engagera sig i utbildning, annan specificerad och ospecificerad**
- **Att engagera sig i arbete och sysselsättning, annat specificerat och ospecificerat**
- **Att engagera sig i grundläggande ekonomiska transaktioner**
- **Att engagera sig i komplexa ekonomiska transaktioner**
- **Att engagera sig i ekonomisk självförsörjning**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Förmågan att skaffa, behålla och sluta ett arbete ?
- Vad är viktigt för den enskilde i det dagliga livet? (t.ex. arbete, skola, kurser, daglig verksamhet och dagverksamhet)
- Hur hanterar den enskilde sin ekonomi? (betala räkningar, överföringar, ansöka om bidrag, hantera pengar vid inköp)
- Har den enskilde behov av en god man?

LIVSOMRÅDE: SAMHÄLLSGEMENSKAP, SOCIALT OCH MEDBORGERLIGT LIV

Livsområdet består av de handlingar som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen. Till exempel delta i föreningsliv, utföra ett intresse, besöka kyrka, synagoga, moské eller gravplats eller att kunna rösta vid allmänna val.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att engagera sig i samhällsgemenskap**
- **Att engagera sig i rekreation och fritid**
- **Att engagera sig i religion och andlighet**
- **Att engagera sig i politiskt liv och medborgarskap**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Vad tycker den enskilde om att göra/ vilka intressen finns? (fritidsaktiviteter och socialt innehåll)
- Är den enskilde med i någon förening?
- Deltar den enskilde i några aktiviteter?
- Är den enskilde engagerad i religiösa eller andliga aktiviteter?

LIVSOMRÅDE: KÄNSLA AV TRYGGHET

Här avses psykiska funktioner som utifrån situation leder till känsla/upplevelse av trygghet. Känsla av trygghet är en subjektivt upplevd känsla det vill säga den enskildes egna känsla av trygghet eller avsaknad av trygghet, både i och utanför hemmet.

Känsla av trygghet är en viktig del av välbefinnandet.

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Känner den enskilde sig trygg i sitt hem?
- Sova själv på natten?
- Hur är det med matlusten?
- Nedstämd / deprimerad?
- Oro?
- Trygg med andra?
- Ensamhet?
- Vad gör den enskilde trygg/ vad är viktigt ?
- Vad gör den enskilde otrygg?

LIVSOMRÅDE: PERSONLIGT STÖD FRÅN PERSON SOM VÅRDAR ELLER STÖDJER DEN ENSKILDE

Livsområdet handlar om människor eller djur som ger praktiskt, fysiskt eller emotionellt stöd till den enskilde. Här dokumenteras det som avser indirekt stöd eller avlösning till person som vårdar eller stödjer den enskilde.

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Av vem och på vilket sätt får den enskilde hjälp/ stöd idag?
- Finns behov av stöd och hjälp/ avlastning för den som vårdar en närstående i hemmet?

4. BESTÄLLNING TILL UTFÖRAREN

I beställningen från handläggaren finns viktig information för att utföraren ska kunna välja lämpliga arbetssätt och rätt kompetens för uppdraget. Information om livsområden, relaterade faktorer, personfaktorer och den enskildes mål, ger stöd för utföraren att fortsätta ett behovsinriktat arbetssätt.

Den personal som är ansvarig att upprätta genomförandeplanen och som ska arbeta vidare med den enskilde behöver läsa igenom beställningen och ha den som grund för att se vilka behov individen har och hur dessa ska tillgodoses. Vissa uppgifter från beställningen kan återanvändas och ingå i genomförandeplanen, till exempel den enskildes mål och beskrivningen av behov i de aktuella livsområdena.

Det viktigt att känna till att:

En insats kan tillgodose behov inom ett eller flera livsområden

Flera insatser kan tillgodose ett behov.

4.1. Hjälplista behov till insats

För att utföraren ska kunna få en bild av vad behoven i livsområden kan utmynna i för beslut av insatser, finns en hjälplista med i denna introduktion av IBIC (Se sida 23).

Hjälplistan består av en översättning av behov inom de olika livsområdena till insatser som finns i dag i Järfälla kommun. Detta är ett försök att ge exempel och "översätta" behov till befintliga insatser.

Under flera livsområden t.ex. "Kommunikation", "Allmänna uppgifter och krav" och "Lärande och tillämpa kunskap" finns inte så många exempel på insatser i hjälplistan. I praktiken blir det många gånger så att dessa livsområden beskriver behoven runtomkring, det vill säga det som påverkar den enskildes aktivitet och delaktighet i stort. Ofta hänger behoven ihop med behov i annat livsområde, exempelvis i "Personlig vård" eller "Hemliv".

HJÄLPLISTA BEHOV TILL INSATS	
ICF LIVSOMRÅDE	EXEMPEL PÅ BEFINTLIGA INSATSER
<ul style="list-style-type: none">• Lärande och att tillämpa kunskap	Hjälp/stöd vid ärenden Hjälp/stöd att hantera samhällskontakter Ledsagning Tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Allmänna uppgifter och krav	Hjälp/ stöd vid ärenden Hjälp/stöd att hantera samhällskontakter Ledsagning Tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Kommunikation	Hjälp/ stöd vid ärenden Hjälp/stöd att hantera samhällskontakter Trygghetslarm Ledsagning
<ul style="list-style-type: none">• Förflyttning	Förflyttning Hjälp/ stöd vid ärenden Ledsagning Promenad Turbunden resa Riksfärdtjänst
<ul style="list-style-type: none">• Personlig vård	Personlig hygien Övre och undre hygien Hårvård Stöd vid uppstigning och läggning Dusch Egenvård Toalettbesök På- och avklädning Hjälp/stöd vid måltider t.ex. matning & tillsyn vid måltider Hjälp/ förberedelser före och efter aktivitet Tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Hemliv	Hjälp/ stöd vid inköp av dagligvaror/med eller utan brukare Hjälp/stöd vid måltider, t.ex. förbereda eller värma mat eller enklare matlagning Matdistribution Hjälp/ stöd vid fönsterputsning Hjälp/ stöd vid tvätt i bostad eller tvättstuga Hjälp/ stöd med basstädning/ tillsynsstad/ uppsnygning Hjälp/ stöd med bäddning/ renbäddning Källsortering

<ul style="list-style-type: none">• Mellanmänskliga interaktioner och relationer	Hjälp/ stöd vid ärenden Att hantera samhällskontakter Social samvaro Ledsagning Kontaktperson Färdtjänst Riksfärdtjänst
<ul style="list-style-type: none">• Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv	Ledsagning Dagverksamhet Hjälp/stöd vid ärenden Hjälp/ stöd vid inköp av dagligvaror Färdtjänst Turbunden resa
<ul style="list-style-type: none">• Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv	Ledsagning Promenad Dagverksamhet Korttidsboende Turbunden resa Riksfärdtjänst Färdtjänst Social samvaro
<ul style="list-style-type: none">• Känsla av trygghet	Trygghetslarm Tillsyn Tillsynsringning Digital natt tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer den enskilde	Hemtjänstinsatser utifrån behov Trygghetslarm Avlösarservice Omvårdnadsbidrag Växelvård Korttidsboende Dagverksamhet

5. DEFINITION AV BEGREPP

IBIC är en förkortning av "Individens behov i centrum". IBIC är ett behovsinriktat och strukturerat arbetssätt för dig som arbetar med vuxna personer oavsett ålder eller funktionsnedsättning utifrån Socialtjänstlagen (SoL), eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Behovsinriktat arbetssätt är att fokusera på den enskildes behov och mål i utredning, utformande av genomförandeplan, uppföljning och förhållningssätt.

ICF är en klassifikation med koder, framtagen av Världshälsoorganisationen (WHO). ICF står för "Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa".

Livsområden används i IBIC för att beskriva och dokumentera individens behov. Livsområdena utgår ifrån flera kapitel inom aktivitet och delaktighet i ICF.

Relaterade faktorer är vad som är hindrande och stödjande i den enskildes omgivning och som påverkar förmågan att genomföra uppgifter handlingar eller att vara delaktig.

6. LITTERATUR - OCH KÄLLFÖRTECKNING

Socialstyrelsen. *Individens behov i centrum. Ett stöd för att använda ICF och strukturerad dokumentation i socialtjänsten*; Stockholm; 2021.

Socialstyrelsen. *Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF)*. Stockholm; 2022.